

HET PALEIS IN DE STAD

Oriëntatie: het standpunt bepalen met afbeelding en plan

Tip: deze oefening kan ook gedaan worden met andere afbeeldingen die het paleis vanuit een ander standpunt tonen en te vinden zijn in het dossier 'Historische afbeeldingen van het Coudenbergpaleis'.

P. Bout, theatervoorstelling op het Baliënplein in de 17de eeuw, olie op doek, begin 18de E, Museum van de stad Brussel – Broodhuis

- *Aula Magna
- *Baliënplein
- *Isabellastraat
- *kapel
- *keukens
- *torenportaal
- *woongedeelte

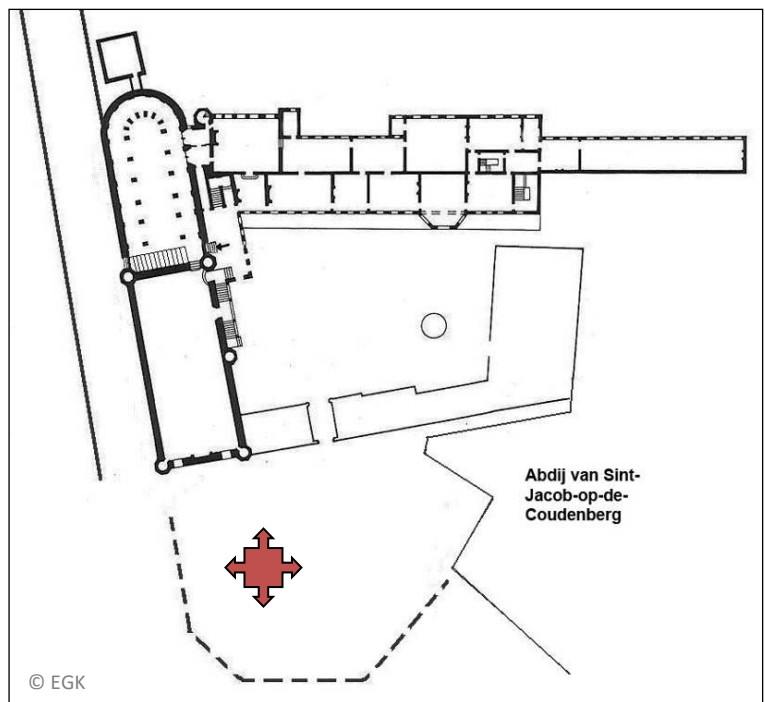
Op dit schilderij wordt het paleis deels weergegeven, bekijk het aandachtig en geef antwoord op de volgende vragen:

1. Welke zijn de gebouwen A en B? Kies hun juiste namen uit de lijst en schrijf ze bij de juiste letter:

A:

B:

2. Zet de letters A en B op de juiste plaats op het grondplan hieronder:

3. In welke richting keek de kunstenaar om zijn schilderij te maken? Omcirkel het juiste pijltje van de 4.

Meer lesmateriaal:

<https://www.erfgoedklassen.brussels/lesmateriaal/opzoek-naar-het-coudenbergpaleis/>

Interpretatie van kaarten: oriëntatie en windrichtingen

1. Hedendaagse kaarten zijn altijd in dezelfde richting georiënteerd, met het noorden naar boven. Vul de ontbrekende windrichtingen aan op de windroos. Het noorden krijg je alvast!

2. In de Middeleeuwen oriënteerden cartografen hun kaarten vaak naar het oosten, dat toen de 'orient' heette en waar Jeruzalem lag. Jeruzalem was voor de christenen een heilige stad. Oriënteren komt dus van 'het naar het oosten richten'.

Welke van de 4 kaarten zijn naar het oosten georiënteerd? (tip: observeer in welke richting de woorden geschreven zijn op de kaarten. Zij geven aan in welke richting de kaarten moesten bekeken worden.) Kruis de juiste naam aan.

- Braun
- Fricx
- Ferraris
- Géocart

3. Schrijf de windrichtingen op elke kaart en oriënteer alle kaarten naar het noorden.

Interpretatie van kaarten: schaal, legende, evolutie en chronologie

4. Dankzij een legende bij een kaart, kunnen we haar correct lezen. Maak zelf een legende: Observeer goed de **kaart van Braun** en verbind onderstaande details met de juiste woorden.

tuin/moestuin

weg

omwalling

woningen

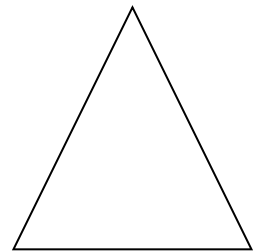
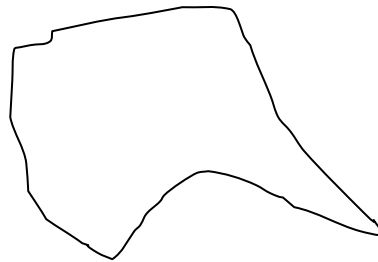
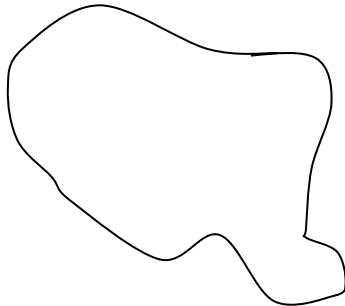
plein

rivier

5. Markeer in het rood op de **kaart van Braun** de omtrek van de eerste omwalling. Tip: het begin is reeds aangegeven met een rood lijntje →

- Welke vorm heeft de eerste omwalling? Kruis de juiste tekening aan.

- Kruis op de tekening die je gekozen heb de plaats aan waar het Coudenbergpaleis zich bevond.

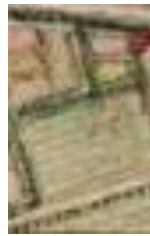
6. Markeer in het groen op de kaart van Braun de omtrek van de tweede omwalling.

7. Wat stellen de driehoeken voor die op de kaart van Fricx bij de omwalling zijn toegevoegd?

- versterkingen
- kantwerk
- heuvels

8. - Kijk op de kaart van Ferraris. Welk landschapstype vind je buiten de tweede omwalling rondom de stad?

- Verbind vervolgens onderstaande details met de juiste woorden om tot een correcte legende te komen.

naam van een dorp
de kaart van Ferraris?

weide

veld omheind door een haag

woningen

- Welk gehucht (= dorpje) vind je terug op

Schaarbeek

Etterbeek

Molenbeek

- De namen van deze gemeentes eindigen allemaal op 'beek'. Wat is een beek? Kruis het juiste woord aan.

een brug

een molen

een stroompje

9. - Waardoor is de tweede omwalling nu vervangen? (Hierbinnen ligt het centrum van Brussel). Zoek de oplossing op de kaart van Géocart en kruis aan wat juist is:

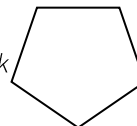
- door grote lanen
- door tunnels
- door een kanaal

- Welke naam en vorm heeft het centrum van Brussel?

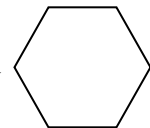
het Vierkant

de Vijfhoek

de Zeshoek

10. Op de kaart van Braun werden drie gebouwen met oranje omcirkeld. Zoek ze op de andere kaarten en omcirkel ze. Herken je ze? Kies dan hun naam uit onderstaande lijst en kruis ze aan.

- de Zavelkerk
- het Coudenbergpaleis
- de kathedraal van Sint-Michiel
en Sint-Goedele (vroegere collegiale)

- het stadhuis (Grote Markt)
- de Sint-Gorikskerk
- de Hallepoort

11. Teken een parcours uit aan de hand van onderstaande aanwijzingen. Gebruik hiervoor de **kaart van Fricx**. De blauwe stip is je vertrekpunt. Je vertrekt in noordwestelijke richting (Hofbergstraat). Markeer je route in het blauw.

- neem de 1ste straat rechts
- sla vervolgens links af
- neem de 4de straat links
- sla op het eerste kruispunt rechts af
- neem de 3de straat links

• Waar ben je nu?

op de Baksteenkaai, vlakbij de haven op de Grote Markt op het plein van de Zavelkerk

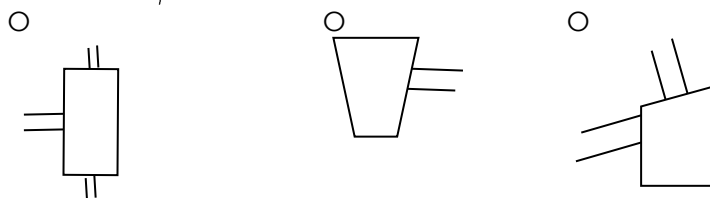
- Zoek op de **kaart van Fricx** de Isabellastraat. Ze liep vanaf het Baliënplein langs het Coudenbergpaleis naar een belangrijk gebouw.

- Markeer de Isabellastraat op de kaart van Fricx. Bij welk gebouw ben je toegekomen? Kruis het juiste aan.

de collegiale kerk van Sint-Michiel en Sint-Goedele het stadhuis (Grote Markt) de Beurs

12. Na de brand werden de ruïnes van het paleis overdekt en er werd een plein aangelegd. Zoek dit plein op de **kaart van Ferraris** en teken z'n omtrek.

- Welke vorm heeft het plein?

- Zoek het plein op de **kaart van Géocart**. Hoe heet het?

- Het is een symmetrisch plein. Teken de symmetrieas op de vorm die je hebt gekozen.

- Teken de omtrek van het plein op de **kaart van Braun**.

- Verleng op de **kaart van Braun** je as in noordwestelijke richting. Op welk belangrijk monument komt je dan uit? Gebruik de **kaart van Géocart** om de naam van het monument terug te vinden. Kruis daarna het juiste monument aan.

het Coudenbergpaleis

het stadhuis op de Grote Markt

de collegiale van Sint-Michiel en Sint-Goedele

Als besluit:

Hieronder krijg je vier datums. Noteer de juiste datum (tussen de haakjes) bij de juiste kaart. Verbind vervolgens elke datum met het juiste zinnetje hieronder.

1572

1711

1777

2007

De tweede omwalling heeft driehoekige versterkingen gekregen.

Het Koningsplein heeft het Coudenbergpaleis vervangen.

Zowel binnen als buiten de Vijfhoek is alles verstedelijkt of geürbaniseerd.

De eerste omwalling is nog duidelijk zichtbaar in het stadscentrum

BRVELLA, urbs aulico-
rum frequentibus, formam copio-
sissima, principibus aulicis,
magnificis nobilissimis. Et quod ad
splendorem nobilissimas. Et quod ad
suae dignitatis, ubi assumunt, dicit
tua sua, ceteri nunc, et trique, laque in
diligentia terra, etiam in hoc, etiam
opus, suos offerant, per ceteros, et max-
ime, genus, multitudine, templorum, omnium
horum, laque magnificissimum est.
D. Gualter, (canonicorum, Clero
insigne, Fla. Bartandus, etc.)

